

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

DROŚ-E.704.1.2018
EOD: 37433/07/2018

Gdańsk, dnia 12 lipca 2018 r.

Pan
Marek Gróbarczyk
Minister Gospodarki Morskiej
i Żeglugi Śródlądowej

Szanowny Panie Ministrze,

Dot. Zagrożenia wód i wybrzeża Zatoki Gdańskiej, związanego z możliwością wycieku paliwa z wraku tankowca „Franken”, zatopionego na wschód od Półwyspu Helskiego, w czasie II wojny światowej.

W czerwcu 2018r. został sporządzony raport pt. „Wstępny plan oczyszczania wraku t/s Franken”, na podstawie danych zebranych w czasie ekspedycji badawczej przeprowadzanej w dniach 23-28 kwietnia 2018 roku, w ramach projektu „Redukcja negatywnego wpływu wycieków paliwa z wraku tankowca Franken”, finansowanego przez Baltic Sea Conservation Foundation. Wydawcą raportu jest Fundacja Mare z siedzibą w Warszawie, a partnerem merytorycznym Instytut Morski w Gdańsku.

Celem raportu jest pokazanie wyników ekspedycji dotyczących rozwiązań ograniczenia potencjalnej katastrofy ekologicznej w Zatoce Gdańskiej, poprzez opracowanie i przygotowanie najlepszego technicznie i bezpiecznego dla środowiska, planu oczyszczania wraku tankowca Franken, z paliwa pozostającego w jego zbiornikach.

T/s Franken został zatopiony w wyniku zniszczeń jakie odniósł podczas bombardowania 8 kwietnia 1945 roku. Od tego czasu znajduje się w centralnej części Zatoki Gdańskiej, stanowiąc ciągle realne zagrożenie dla wód i wybrzeża Zatoki Gdańskiej od Helu poprzez Trójmiasto do plaż na Mierzei Wiślanej, w tym dla wszystkich obszarów chronionych znajdujących się w tym obszarze.

Z raportu wynika, że w związku z postępującą korozją, wrak jest na granicy zawalenia się pod własnym ciężarem, a w pięciu zbiornikach o pojemności od 573 do 1221 ton, które uznano jeszcze za szczelne, możliwe jest zaleganie 4608 t różnego rodzaju paliw. W nieodległym czasie może dojść do gwałtownego zawalenia się konstrukcji, czego konsekwencją będzie niekontrolowane uwolnienie się paliw i olejów do środowiska wodnego.

Uwolnienie tak wielkiej ilości substancji chemicznych będzie skutkowało skażeniem środowiska naturalnego na lata. Degradacji ulegnie środowisko naturalne gatunków ryb, takich jak jesiotr zachodni, śledź, szprot, łosoś szlachetny, troć wędrowna, dorsz, turbot, stornia oraz obszary Natura 2000, przyroda chroniona w Nadmorskim Parku Krajobrazowym oraz Parku Krajobrazowym Mierzei Wiślanej, zniszczone zostaną plaże całej Zatoki Gdańskiej w tym Półwyspu Helskiego, Zatoki Puckiej, Mierzei Wiślanej, obszar Deltę Wisły i Żuławy.

Katastrofa ekologiczna, jaka może zaistnieć wskutek wycieku ww. substancji chemicznych spowoduje długotrwałe zniszczenie obszarów najbardziej atrakcyjnych turystycznie w kraju. Obszar Zatoki Gdańskiej jest najbardziej popularnym miejscem wypoczynku polskich turystów i znanym turystom zagranicznym, szczególnie skandynawskim. Co trzeci polski turysta wybiera pomorskie na miejsce swojego letniego wypoczynku. W miejscowościach położonych na wybrzeżu Zatoki Gdańskiej zlokalizowane obiekty turystyczne dysponują 141 tysiącami miejsc noclegowych, co stanowi 2/3 wszystkich miejsc noclegowych województwa pomorskiego. W przypadku katastrofy ekologicznej pozbawionych pracy będą tysiące mieszkańców nadmorskich miejscowości.

Biorąc pod uwagę jak wielkie, negatywne skutki – środowiskowe, gospodarcze i społeczne – dla regionu pomorskiego może spowodować uwolnienie się paliwa, apeluję do Pana Ministra i z całą mocą wnoszę o niezwłoczne zabezpieczenie środków finansowych w budżecie państwa lub finansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na podjęcie działań i likwidację zagrożenia, jakim jest zalegające we wraku tankowca „Franken” paliwo.

z pozdrowieniami

Marszałek Województwa

Mieczysław Struk

Zał.

Raport „Wstępny plan Oczyszczania wraku t/s Franken” na płycie

Do wiadomości:

1. Pan Henryk Kowalczyk, Minister Środowiska
2. Pan Kazimierz Kujda, Prezes NFOŚiGW w Warszawie
3. Pan Wiesław Piotrkowski, Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni
4. Pan Andrzej Szweda-Lewandowski, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
5. Pani Danuta Makowska, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku

MINISTER
GOSPODARKI MORSKIEJ
I ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ

Marek Gróbarczyk

Warszawa, dn. 30 lipca 2018 r.

DGM.WPOZZMS.2.413.10.1.2018.AS

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk KANCELARIA OGÓLNA	
WPEYNIŁO	2018 -08- 06
nr z rejestru przesyłek wpływających	
Podpis	

Pan
Mieczysław Struk
Marszałek Województwa Pomorskiego

w odpowiedzi na pismo z dnia 12 lipca 2018 r., znak: DROŚ-E.704.1.2018, w sprawie wraku niemieckiego statku t/s FRANKEN, uprzejmie informuję, że wszystkie znane wraki statków, w tym t/s FRANKEN, są stale monitorowane, w szczególności w zakresie ewentualnych zanieczyszczeń środowiska morskiego.

Odnośnie t/s FRANKEN należy przede wszystkim podkreślić, że mimo wielu przeprowadzonych ekspedycji badawczych brak jednoznacznych dowodów na zaleganie paliwa we wraku jednostki, a informacje podawane przez media to hipotezy, które ciągle wymagają sprawdzenia. Przedstawiony przez Fundację Mare raport pt.: „Wstępny plan oczyszczania wraku t/s FRANKEN” również potwierdza jedynie potrzebę przeprowadzenia dalszych szczegółowych badań wraku oraz monitorowania jego stanu. Ekspedycja badawcza, na postawie której opracowany został ww. raport, nie dowiodła występowania paliwa w zbiornikach wraku t/s FRANKEN, nie zaobserwowano również wycieków paliwa. Dane historyczne jednoznacznie wskazują, że przed zatopieniem jednostki doszło do znacznych rozmiarów rozlewu paliwa, a po intensywnym ostrzeliwaniu statek płonął przez około 2 godziny i eksplodował. Mimo wielu prób, do dnia dzisiejszego nie ustalono, czy na jednostce pozostały szczelne zbiorniki wypełnione paliwem oraz jaka ilość paliwa została uwolniona do środowiska w dniu zatopienia. Fakt obserwacji przez nurków nienaruszonych zbiorników nie oznacza bowiem ich szczelności ani tym bardziej wypełnienia paliwem. Ostatnia ekspedycja badawcza nie poszerzyła również wiedzy odnośnie stanu kadłuba jednostki. Gruba warstwa rdzy, a w wielu miejscach także piasku i mułu, uniemożliwiły uzyskanie jednoznacznych wyników badań grubości blach. Bez konkretnych danych pomiarowych nie można wyciągać wniosków na temat zagrożenia zawaleniem się jednostki i niekontrolowanego uwolnienia się paliw i olejów do środowiska wodnego.

W związku z powyższymi informacjami przekazane do mediów odnośnie 1,5 miliona litrów zatopionego paliwa, zalegającego we wraku jednostki i bezpośrednio zagrażającego Zatoce Gdańskiej i okolicznym obszarom lądowym są tylko domniemaniem opartym na podstawie historycznych zdjęć i schematów budowy jednostki i nie mogą być uznane za wiarygodne.

Podkreślić należy, że obszar, w którym zalega wrak statku FRANKEN, od wielu lat jest objęty monitoringiem powietrznym i satelitarnym prowadzonym przez Urząd Morski w Gdyni. Trasa lotów samolotów monitoringowych uwzględnia obserwację miejsc wszystkich znanych wraków, mogących stwarzać zagrożenie dla środowiska. Przeprowadzone obserwacje nie wskazują na to, aby w rejonie zalegania wraku wydobywały się zanieczyszczenia ropopochodne, świadczące o uwalnianiu się paliwa. Dodatkowo do Urzędu Morskiego w Gdyni nie wpłynęły żadne zgłoszenia od połowiąjących w tamtym rejonie rybaków oraz załóg innych jednostek dotyczące

zanieczyszczeń wody, które mogłyby świadczyć o ewentualnych wyciekach z wraku. Nadto, wrak t/s FRANKEN jest udostępniony do nurkowania rekreacyjnego. W sezonie w ciągu tygodnia odbywa się na nim około 1-2 nurkowań i, jak wynika z informacji uzyskanych od środowiska nurków, obecnie w toni wodnej wokół wraku nie obserwuje się żadnego widocznego śladu uwalniającego się paliwa. W przypadku powzięcia informacji o zanieczyszczeniu substancjami ropopochodnymi natychmiastowe działania podejmie pozostająca w stałej gotowości Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa.

Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej stoi na stanowisku, że w obecnej sytuacji najważniejsze jest przeprowadzenie rzetelnych badań i analiz, w celu weryfikacji stanu wraku t/s FRANKEN oraz ewentualnego wypełnienia zbiorników. Badania takie powinny zostać przeprowadzone z zachowaniem najwyższych standardów bezpieczeństwa oraz uwzględnić wszystkie rodzaje zagrożeń związanych z przedmiotowym wrakiem, takie jak możliwość załęgania we wraku i w jego pobliżu amunicji i niewybuchów oraz znaczną głębokość załęgania wymagającą szczególnych środków bezpieczeństwa związanych z pracami nurkowymi. Tylko fachowa wiedza oparta na konkretnych danych i wynikach pomiarów, a nie na przypuszczeniach, będzie mogła stanowić podstawę do wypracowania dalszego sposobu postępowania.

W związku z powyższym, w celu analizy i pozyskania danych oraz wypracowania planu działań dotyczących wraku t/s FRANKEN, powołany zostanie zespół, w skład którego wejdą przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Ministerstwa Obrony Narodowej, Urzędu Morskiego w Gdyni oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Celem zespołu będzie analiza wszystkich dostępnych wyników badań, a w szczególności zgromadzone w trakcie ostatniej ekspedycji dane, z których nie wszystkie zostały uwzględnione w raporcie Fundacji Mare. Dokładna identyfikacja problemu i opracowanie przez ww. zespół rekomendacji co do dalszych działań są konieczne w celu podjęcia decyzji o ewentualnej remediacji i jej kosztach.

MINISTER
GOSPODARKI MORSKIEJ
I ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ

Marek Gróbarczyk

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

DROŚ-E.704.1.2018
EOD: 69510/12/2018

Gdańsk, dnia 11 grudnia 2018 r.

Pan
Marek Gróbarczyk
Minister Gospodarki Morskiej
i Żeglugi Śródlądowej

W nawiązaniu do korespondencji prowadzonej w niezwykle ważnej dla bezpieczeństwa środowiska naturalnego w obszarze Zatoki Gdańskiej sprawie wraku t/s Franken, a w szczególności Pana pisma z dnia 30 lipca 2018 r. proszę o informację o powołaniu zapowiadanej przez Pana komisji, jej składzie oraz dotychczasowych jej ustaleniach. Jeżeli stosowne analizy są w toku to proszę o udostępnienie harmonogramu prac komisji.

Jednocześnie zaznaczam, że monitoring polegający na obserwacji z powietrza ewentualnych wycieków w przypadku możliwości wystąpienia zdarzenia nagłego, polegającego na zapadnięciu się konstrukcji wraku pod własnym ciężarem z jednoczesnym uwolnieniem się paliw nie uchroni Zatoki Gdańskiej przed katastrofą ekologiczną. Skutki takiego zdarzenia mogą być bardzo dotkliwe dla naszego regionu, dlatego należy podjąć niezwłocznie wszelkie środki w celu usunięcia zagrożenia bądź wykluczyć możliwość jego wystąpienia, na podstawie specjalistycznych badań, stanowiących podstawę do sformułowania takiego wniosku.

Niezmiennie liczę, że złożone przez Pana Ministra deklaracje oraz idące za nimi działania administracji rządowej uchronią Zatokę Gdańską przed ewentualną katastrofą ekologiczną.

Marszałek Województwa

Mieczysław Struk

Otrzymują:

1. Adresat,
2. aa.

MINISTER
GOSPODARKI MORSKIEJ
I ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ

Warszawa, dn. 16 stycznia 2019 r.

Marek Gróbarczyk

DGM.WOSM.2.413.1.7.2018.AS

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk KANCELARIA OGÓLNA	
WPLYNĘŁO	21.01.2019
nr z rejestru przesyłek wpływających	
Podpis	.....

Pan
Mieczysław Struk
Marszałek Województwa Pomorskiego

[Handwritten signatures: Sempy, Pami, Mieczysław Struk]

w odpowiedzi na pismo z dnia 11 grudnia 2018 r., znak: DROŚ-E.704.1.2018, EOD:69510/12/2018, dotyczące powołania zespołu roboczego ds. zagrożeń związanych z zaleganiem na dnie Zatoki Gdańskiej wraku niemieckiej jednostki pływającej z okresu II wojny światowej FRANKEN (dalej: zespół, zespół roboczy), uprzejmie informuję, że ww. zespół został powołany, z mojego upoważnienia, przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni.

W pracach zespołu biorą udział przedstawiciele: Biura Hydrograficznego Marynarki Wojennej, Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Urzędów Morskich w Gdyni, Słupsku i Szczecinie oraz Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

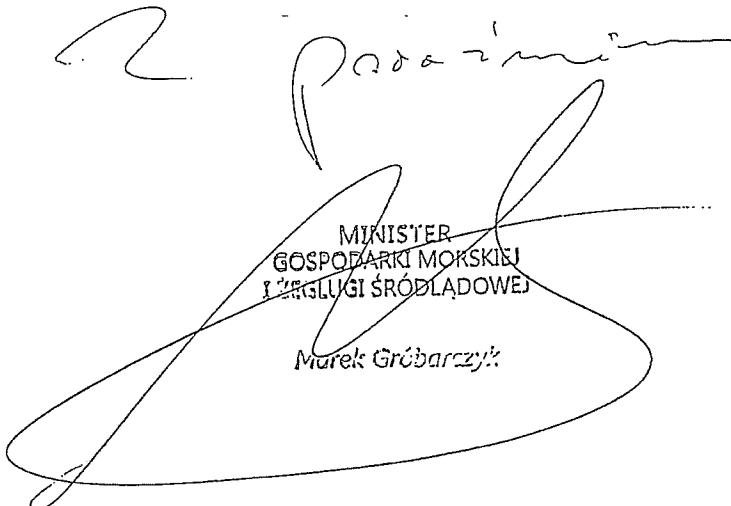
W dniu 5 października 2018 r. odbyło się pierwsze spotkanie zespołu, w trakcie którego omówiono zagrożenia jakie może stanowić wrak t/s FRANKEN. Rozpatrzono dostępną dokumentację z monitoringu wraku FRANKEN, w tym także Raport Fundacji MARE. Wstępnie ustalono, że nie istnieje zagrożenie w skali opisanej w Raporcie Fundacji MARE, ponieważ nie jest praktycznie możliwe nagłe uwolnienie się całości paliwa lekkiego (takiego które może wypłynąć na powierzchnię i ulec rozprzestrzenieniu - o ile występuje we wraku), co skutkowałoby konsekwencjami w takim rozmiarze jak opisano w Raporcie, w tym skażeniem plaż.

W trakcie spotkania podjęto ustalenia, że Urząd Morski w Gdyni rozpocznie działania zmierzające do pozyskania wszelkiej dokumentacji technicznej i konstrukcyjnej niemieckiej jednostki pływającej FRANKEN, pochodzącej ze źródeł archiwalnych. Pozyskanie dokumentacji archiwalnej ma na celu zgromadzenie wiedzy na temat konstrukcji kadłuba jednostki, układu zbiorników paliwowych, rurociągów i systemów odpowietrzeń. Podjęte działania mają również na celu pozyskanie wiarygodnych i potwierdzonych danych dotyczących rzeczywistego stanu zabunkrowania zbiorników paliwowych oraz danych dotyczących faktycznego rozchodu paliwa w ostatnich dniach, tuż przed zatopieniem jednostki.

Ponadto ustalono, że kolejnym niezbędnym etapem działań, będzie przeprowadzenie przez siły Marynarki Wojennej RP zwiadu nurkowego zmierzającego do rozpoznania zalegających we wraku i w jego bezpośrednim otoczeniu obiektów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia militarnego. Przeprowadzenie tych działań jest elementem niezbędnym do rozpoczęcia jakichkolwiek bezpiecznych działań służb cywilnych zmierzających do oszacowania faktycznych ilości materiałów ropopochodnych potencjalnie zalegających we wraku niemieckiej jednostki pływającej FRANKEN.

Uzgodniono również, że należy powtórzyć badania dna w rejonie wraku w punktach i przy użyciu metod, które umożliwią porównanie danych z wynikami analiz przeprowadzonych w poprzednich latach. Dodatkowo niezbędne jest utrzymanie dalszego monitoringu rejonu wraku pod względem występowania na powierzchni morza zanieczyszczeń ropopochodnych.

Ponadto, informuję, że dnia 10 października 2018 r. wprowadzono czasowe wyłączenie wraku z „Wykazu wraków statków udostępnionych do pletwonurkowania”, co oznacza, że na wraku statku FRANKEN obowiązuje zakaz uprawiania pletwonurkowania sportowo-rekreacyjnego. Celem tego działania było zapewnienie bezpieczeństwa nurkującym oraz zapobieżenie sytuacji, w której te osoby mogłyby naruszyć wrak lub znajdującą się tam amunicję i spowodować nieumyślne lub celowe uwolnienie substancji ropopochodnych, o ile faktycznie zalegają we wraku. Ponowne udostępnienie wraku statku FRANKEN do pletwonurkowania sportowo-rekreacyjnego będzie mogło nastąpić po wyjaśnieniu wszelkich wątpliwości dotyczących zagrożeń wynikających z możliwości zalegania we wraku substancji ropopochodnych oraz transportowanej przez statek bojowej amunicji pochodzącej z okresu II wojny światowej. Należy podkreślić, że czasowe wyłączenie dotyczy jedynie uprawiania w rejonie wraku pletwonurkowania sportowo-rekreacyjnego, które realizowane jest na podstawie Zarządzenia porządkowego Nr 26 Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie pletwonurkowania na wrakach statków (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2007 r. Nr 11, poz. 347). W rejonie wraku nie występują ograniczenia związane z prowadzeniem badań naukowych realizowanych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2205, z późn. zm.), prac podwodnych realizowanych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 października 2003 r. o wykonywaniu prac podwodnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1970, t.j.) oraz działań realizowanych przez siły Marynarki Wojennej RP na podstawie odrębnych przepisów.

MINISTER
GOSPODARKI MORSKIEJ
I USŁUGI ŚRÓDLĄDOWEJ
Marek Gróbarczyk